

VOORWOORD

Er is geen wijk in Zoetermeer die zo mooi de verschillende ontwerpavonturen illustreert als Meerzicht. Toen Meerzicht aan het eind van de jaren zestig werd gebouwd, raakte juist de hoogbouw uit de gratie. Het resultaat is dat niet de gehele wijk maar slechts een klein deel uit hoogbouw bestaat.

De flats staan bovendien in een fraai parklandschap waar boomgroepen zich in langgerekte vijvers spiegelen en glooiende grasvelden de bewoners uitnodigen tot wandelen en recreëren.

De rest van Meerzicht bestaat voor het grootste gedeelte uit laagbouw. Als u daar met deze wandelbrochure in de hand doorheen loopt, zult u in ieder geval twee bijzondere stukjes architectuur tegenkomen. Dat zijn de inmiddels welbekende koepelwoningen van architect Benno Stegeman met hun glinsterende oranje koepels. En dat zijn de eerste experimenten met dekwoningen. Niet zoals in de wijk Buytenwegh in de vorm van een langgerekt lint, maar compact gebouwd, in een U-vorm rondom een pleintje. Meerzicht grenst aan het grootste park van Zoetermeer, het Westerpark. Vanuit de wijk kunt u daarom gemakkelijk doorsteken naar het groen waar u als uitbreiding op deze wandeling gemarkeerde wandelroutes vindt.

Terug in Meerzicht stapt u over van 'recreëren' naar 'werken', namelijk naar de kantorenstrook langs het Bredewater met een aantal architectonisch interessante gebouwen.

U zult tijdens de wandeling ongetwijfeld ontdekken hoe veelzijdig deze wijk is. Ik wens u mede namens de initiatiefnemers vanuit de gemeente Zoetermeer en Floravontuur Promotie Zoetermeer heel veel plezier.

Frans Muijzers,
wethouder wonen en architectuur

MEERZICHT

Mooi Meerzicht

Ooit bedacht of ervaren dat u vanaf een hoge galerij meer zicht heeft? Dat u afstand kunt nemen van uw stad? Dat u erboven kunt helikopteren als geen ander en wellicht kunt wegdromen in de vlucht van een meeuw? Daarom heet deze wijk natuurlijk Meerzicht. Nee, dat is het niet helemaal. De wijk is vernoemd naar een schitterende oude hoeve gelegen aan de nog veel oudere Voorweg. De chique eerste bewoners van Hofstede Meerzicht keken in de 17de eeuw uit over een weids waterlandschap, een nog niet drooggemaakte polder...een meer. Zicht op een meer, Meerzicht. De wijk Meerzicht is het tweede quadrant uit het Structuurplan 1968 waarin de stadsuitbreiding van de groeiende Zoetermeer was vastgelegd. De compacte stad werd samengesteld uit vier stadsdelen (quadranten). Dorp, Palenstein en Driemanspolder waren het eerste quadrant. Vast stond dat er voldoende woningen moesten komen op relatief weinig grond, een hoge bebouwingsdichtheid dus. De oplossing hiervoor is hoogbouw. Het klopt, Meerzicht heeft een gedeelte met hoge flatgebouwen, maar lang niet zoveel als in eerste instantie gepland. De gemeente Zoetermeer realiseerde zich dat de historische Voorweg gehandhaafd moest blijven en dat het percentage hoogbouw niet té hoog moest worden. Meerzicht, juist een wijk van meer inzicht. Hier is het landelijk anti-hoogbouw denken uit het einde van de jaren zestig prachtig zichtbaar. De hoogbouw die er is gekomen wordt omringd door fraaie parkachtige landschappen maar het grootste deel van de wijk bestaat uit laagbouw. De wijk wordt ontsloten door de Meerzichtlaan die in het noorden aansluit op de Amerikaweg en in het westen op de Afrikaweg. Deze doorgaande weg, de stam van de boomstructuur, waar Meerzicht op gebaseerd is, maakt een hoek van negentig graden door de wijk en ontsluit met haar aftakkingen alle woonerven in Meerzicht. Voetgangers kunnen over de Meerzichtlaan heen via drie bruggen. Van Bossen naar Bergen, van Landen naar Waarden en van Waarden naar Waters.

Groen én bereikbaar

Op de plattegrond is Meerzicht een vierkant. Het vierkant heeft haar eigen buurtjes. De Bossenbuurt met de hoogbouw, de Waterbuurt met hoogbouw en laagbouw grenzend aan een kantorenstrook en heel dicht bij het N.S. Station Zoetermeer, de Landenbuurt die vanaf de

Meerzichtlaan wordt ontsloten door de Westergo en de Oostergo en dan de Bergenbuurt die direct grenst aan het uitgestrekte Westerpark en wordt ontsloten door de Berglaan en de Zonnenberg.

Veel groen en serpentine-achtige waterpartijen zijn aanwezig in deze wijk waar in 1969 werd gestart met bouwen. De woonwijk Meerzicht, mét een brede kantorenstrook die er architectonisch mag zijn. Wonen en werken komen in het groeiende Zoetermeer soms al dicht bij elkaar te liggen. Een ontwikkeling die zich tot op heden door zet. Heel gunstig ligt Meerzicht ten opzichte van openbaar vervoer. Hier reed in 1977 voor het eerst de snel optrekkende Sprinter van de N.S. over de Zoetermeerlijn. Nu rijdt hier de tram van Randstadrail. Een heel snelle treinverbinding biedt N.S. Station Zoetermeer, vanaf hier heeft u direct verbinding met Den Haag en Utrecht. De A12 is natuurlijk de snelle uitweg met de auto.

Zoetermeer in het klein

Meerzicht is mooi. De in vorm variërende flatgebouwen zijn geplaatst in een oase van groen landschap. De Voorweg met Stadsboerderij Het Buitenbeest is onderdeel geworden van dit geheel. Hofstede Meerzicht, wat verder aan de Voorweg gelegen, is een lust voor het oog en omringd door historisch groen. Weide met sloten, windsingels en knotwilgen. Dit schilderachtige stuk is één van de entrees van het uitgestrekte Westerpark. In dit park is onder andere de unieke natuurtuin en een schaapskooi te bezoeken. Architectonische hoogstandjes zijn behalve de grote flatgebouwen van architect Leo de Jonge natuurlijk de koepelwoningen van Benno Stegeman en de eerste experimenten met dekwoningen. Daarnaast zijn er interessante kantoorgebouwen, en niet te vergeten de oudere architectuur in de vorm van prachtige boerderijen aan de Voorweg. Welke Zoetermeerder heeft nog niet een keer genoten van de Stadsboerderij Het Buitenbeest waar je de verandering van Zoetermeer van dorp naar stad kunt ervaren als op geen andere plek! Zoetermeer een stad met respect voor haar dorps oorsprong. De boomstructuur van het stratenplan en de woonerven van Meerzicht waren in 1969 nieuwigheden maar functioneren nog steeds prima. Meerzicht, een wijk waarin Zoetermeer weerspiegeld is: hoogbouw is realiteit, groen is leefbaarheid, het woonef geeft sociale binding, de culturele geschiedenis én de nieuwe culturen van de nog steeds groeiende gemeente zijn de motoren van een geslaagde polderstad.

Route Bossen en Bergen

Deze wandeling is bijzonder vanwege:

- Westerpark
- Architectuur
- Stadsboerderij Het Buitenbeest

Lengte: 5 km
 Beginpunt: Randstadrailhalte Voorweg
 Eindpunt: Randstadrailhalte Meerzicht of Voorweg

Achtergrond informatie wandeltocht

- 1 De Zoetermeerlijn is het spoor dat werd aangelegd speciaal voor de groeiende Zoetermeer. Op 20 mei 1977 werd deze bijzondere treinverbinding in gebruik genomen. Een tramlijn was te duur, een treinverbinding kon wel omdat een aftakking van de bestaande Hofpleinlijn mogelijk was. Een rechte lijn tussen Zoetermeer en Den Haag is het niet geworden. Zoetermeer werd gepland als een compacte stad met een compacte treinverbinding: een lus door alle wijken. Maar een lus zou het hart van de stad niet aandoen. Stedenbouwkundige Leo Torn kwam op het briljante idee van een omgeklapte lus: de krakeling. Hier bij Station Voorweg gaat de lijn de stad in en weer uit. Bovenlangs gaat de lus van Meerzicht naar Buytenwegh en andersom. Hoewel de Sprinter, de bijzondere sneloptrekkende trein, speciaal voor dit parcours ontwikkeld, er niet meer op rijdt, blijft de krakeling een uniek spoortraject, ook voor een tram.
- 2 Sporthal of combihal De Olympus, zo heet het koepelvormige gebouw dat hier in 1978 werd gerealiseerd. Een combihal omdat erboven sportzalen waren en op de begane grond een zwembad, bovendien waren er ook kantoorruimten. Nu is hier onder andere de overdekte speeltuin Ballorig gevestigd. Dit gebouw is in haar verschijningsvorm niet uniek omdat hier gebruik is gemaakt van systeembouw. Het ontwerp van deze bolvormige overkapping komt uit Amerika van Buckminster Fuller, die hiermee in 1967 op de wereldtentoonstelling in Montreal stond. Het producerende bedrijf Temcor verkocht de kant en klare overkapping, die bestond uit voorgefabriceerde elementen van hoogwaardig aluminium. Een geodetische (driehoeksmeting) koepel wordt ze genoemd. Bij Schiphol bood een dergelijke koepel tot in 2003 ruimte aan het luchtvaartmuseum Aviodrome. Hopelijk zal de Zoetermeerse Olympus nog lang blijven want de koepel met haar tijdloze architecturale vorm misstaat hier beslist niet.

- 3 De ruimtelijke sculptuur van Rudolf Wolf werd in 1979 geplaatst. Het is een meetkundige toren van aan elkaar gelaste stalen buizen. De toren is 24 meter hoog, 3,5 meter breed en 1.390 kilo zwaar. Het is een enorme kolos, echter als men er naar kijkt komt de toren juist niet zwaar en groot over. De 'Getordeerde (gedraaide) Tetraëder' is rank, verticaal én transparant. Neergezet als de contrasterende tegenhanger van het bollende dak van de Olympus. Doordat in de toren dezelfde wiskundige vlakken zijn toegepast als in de constructie van de koepel is de samenhang tussen de twee ruimtelijke objecten onmiskenbaar.
- 4 Voorweg 109, rijksmonument Boerderij De Hooge Woning. In deze krukhuisboerderij uit 1679 is doveninstituut Effatha gevestigd. Direct grenzend aan het terrein van de fraaie boerderij zijn alle accommodaties van deze bijzondere school gevestigd. De scholengemeenschap Effatha biedt onderwijs aan doven, slechthorenden en leerlingen met een ernstige communicatieve beperking, al dan niet in combinatie met een verstandelijke beperking. Dove en doof functionerende leerlingen krijgen onderwijs in Nederlandse Gebarentaal (NGT) en Nederlands (ondersteund met gebaren).
- 5 Hier wordt u omringd door woondekken en 'gewone' eengezinswoningen die zijn gerealiseerd door de Rotterdamse architecten J.W. Fiolet en M.E. Limburg in 1973. Zij bouwden eerder het winkelcentrum aan het Croesinckplein in Palenstein. In opdracht van het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds (ABP) werden deze woningen gebouwd in het meest noordelijke stuk van de Bergenbuurt. De woondekken zijn in een U-vorm rond een rotonde opgezet. Aan halverdiepte parkeergarages zijn splitlevelwoningen gelegen, die zowel naar de garageverdieping als het woondek toegang hebben. De voordeur bevindt zich op het niveau van de woonstraat, eronder, op de rijstraat staan de auto's. Tussen deze woningen bevindt zich op het woondek ook een ander type woningen: patiowoningen. Beide typen hebben platte daken. De eengezinswoningen, die de woondekken omringen en die door ditzelfde architectenduo tegelijkertijd werden neergezet, hebben wel een kap.
- 6 Voor een optimaal zicht op Hofstede Meerzicht moet u eigenlijk op de Voorweg staan. Deze T-vormige hoeve met bijgebouwen, is het meest opvallende rijksmonument aan de Voorweg. Het werd in 1677 gebouwd in opdracht van de Delftse regent Jacob Thierens. De Hofstede Meerzicht werd toen gebruikt als landhuis. De naam is ontleend aan het uitzicht over de nog niet drooggelegde polder aan de overzijde van de Voorweg. In de loop der tijd heeft de hoeve allerlei functies gehad. Van boerderij tot gevangenis, van kunsttuin tot trouwboerderij. Vandaag de dag wordt de Hofstede Meerzicht gebruikt als kantoor en restaurant; het is nog steeds een zeer geliefde locatie en er kan nog steeds getrouwd worden.

- 7 U loopt nu langs het zuidelijke deel van de Bergenbuurt-noord. Ook hier vindt u woondekken afgewisseld met meer standaard eengezinswoningen. Hier werd gebouwd in opdracht van de Stichting Bevordering Eigen Woningbezit door architect A. Alberts uit Amsterdam. Opvallend zijn de daken, de kappen die tot schouderhoogte doorlopen over de berging heen. Alleen dit al zorgt ervoor dat het buurtje een totaal andere uitstraling heeft. Een groot deel van de eengezinswoningen werd casco opgeleverd wat inhoudt dat de mensen die de woningen kochten, hun huis voor een groot stuk zelf konden indelen maar ook gedeeltelijk zelf moesten afbouwen. Ook hier zijn op de woondekken patiowoningen te vinden. Deze hebben zelfs een kapje. In doorsnede zien de splitlevelwoningen aan de woondekken er zeer ingenieus uit met allerlei trapjes naar verschillende niveau's. Het bouwen met woondekken was een nieuw experiment waarvan de initiatiefnemers de gemeentelijke stedenbouwkundigen Leo Torn en Nico Versluys waren. In de later te bouwen wijk Buytenwegh zou deze manier van bouwen verder uitgewerkt worden.

- 8 Het Westerpark. Het grootste park van Zoetermeer is op verschillende plekken toegankelijk. Vanaf de Zonnenberg nabij Hofstede Meerzicht, vanaf hier de Berglaan-Turfberg en nog zuidelijker, vanaf de Bisschopsberg. Behalve planten- en dierenrijkdom vindt u in dit uitgestrekte park, een speeltuin, een bowlingcentrum, een schaapskooi, drie gemarkeerde wandelroutes, één van de mooiste natuurtuinen in ons land, een voetbalvereniging, een handboogschietvereniging en golfclub BurgGolf. Deze route leidt u langs de ingang van de natuurtuin en nabij de schaapskooi. Zoals u op het infobord van het park lezen kunt, heeft dit park behalve een recreatieve functie nog een heel belangrijke taak: waterberging. De waterpartijen zijn dan ook talrijk en verhogen samen met de glooiingen het landschappelijke karakter van het park.
- 9 Bij de natuurtuin starten diverse rondwandelingen door het Westerpark. De schapenweide nabij de natuurtuin is een bezoekje meer dan waard.
- 10 Dit buurtje, de Bergenbuurt-zuid is door Jan Dekker uit Hazerswoude gerealiseerd. De architectenfamilie Dekker is jarenlang actief geweest in Zoetermeer. 'Stamvader' Jan Dekker (1893-1954) werd in 1925 opzichter gemeentewerken en ontwierp verschillende huizen in de stijl van de Delftse School. De woningen hier vallen op door de geveluitvoering in zachtgele baksteen met op de scheiding van de woningen een penant van rode steen. Naast de voordeur zit een smalle strook rood en de kopgevels zijn eveneens rood. Begane grond en verdieping worden van elkaar gescheiden door een smalle betonnen band boven het venster en de voordeur. Bij dit 'Dekkerbuurtje' uit 1970 horen drie blokken galerijwoningen langs de Berglaan en de Meerzichtlaan en de iets later gebouwde eengezinswoningen aan de Tempelberg (1972).

- 11 Kunstenaarsatelier: Ateliers Langeberg 28 (Joke Meijer, Marja Milo, Marijke Wijgerinck).
- 12 De architect die de meeste huizen bouwde in Meerzicht is Leo de Jonge. De enorme galerijflats in het parklandschap van de Bossenbuurt zijn allemaal door zijn bureau gerealiseerd: Alferbos, Belvederebos, Fonteimbos, Hoevenbos, Jagersbos, Jonkerbos, Kadoelerbos, Laveibos (1970-1971), alleen voor de iets latere flat aan het Haagse Bos heeft hij een adviesfunctie vervuld (1972). Behalve deze grote 'mastodonten' ontwierp hij ook de eengezinswoningen in de Landenbuurt. Twee grote bouwondernemingen Era en Intervam bouwden volgens het gebruikelijke standaard bouwstelsel. De reikwijdte van de bouwkraan bepaalde mede de locatie en de hoogte! Leo de Jonge streefde desondanks naar een grote diversiteit in plattegrond en gevelbehandeling. Er is één langgerekt blok (Laveibos), de rest heeft één of twee knikken of is haaks uitgelegd. Door de blokken in hoogte te laten verspringen is een speels gevelbeeld ontstaan. De pui-invoelingen en de woningindelingen zijn standaard. De keuken en de studeer/slaapkamer liggen aan de galerijzijde, de woonkamer/slaapkamer aan de balkonzijde. Hier en daar is de eendelige ritmiek van balkonhekken onderbroken door een aantal balkons schuin uit de gevel te laten steken. Bij de flats ontwierp De Jonge parkeergarages waarvan het dak benut werd als daktuin. Hiervan zijn er slechts twee gespaard: Savelsbos en Binnenwater. De eengezinswoningen die u na de loopbrug passeerde, het laagbouwbuurtje Bossenbuurt-noord, zijn ook van zijn bureau. Evenals de zoomwoningen: twee blokken terrasflats van drie lagen hoog.
- 13 Stadsboerderij Het Buitenbeest, Voorweg 93. De boerderij is gebouwd in 1811 en is een fraaie langhuisboerderij met een opvallend prieel. Sinds de jaren zeventig is in de voormalige boerderij de oudste kinderboerderij van Zoetermeer gevestigd. Mooi vee, boeiende educatie en prachtige kleinschalige oude stallen maken een bezoek aan deze plek die in de zomer van 2006 door de ANWB tot leukste kinderboerderij van Nederland werd betiteld, zeer de moeite waard voor jong en oud.

